

Acceptatie computerschaak

Jaap van den Herik

De acceptatie van computerschaak gaat de één nu eenmaal gemakkelijker af dan de ander. Dit beeld zal de komende tien jaar wel niet veranderen; wel zullen steeds meer mensen er anders over gaan denken. Toen ik in december 1980 onder de titel 'Veroovert Computerschaak de Schaakwereld' (SN 12/80, pp. 393-396) de problematiek van de acceptatie aan de orde stelde met vragen zoals: "Mag een computer in de interne competitie meespelen?", "Mag een computer in de externe competitie meespelen?", "Mag een computer in een groep van het Hoogovenstoernooi meespelen?" en "Als een computer meespeelt, zou u er dan tegen spelen?", mocht ik een groot aantal afwijzende reacties ontvangen (overigens ook veel positieve reacties; verhouding ongeveer 50-50).

Opmars

De laatste jaren zijn de schaakcomputers duidelijk naar voren getreden en zien we hen o.a. uitkomen in het Volmac-toernooi (van de SV Volmac-Rotterdam) en vele andere interne competities. De heren Kuijff en Visser hebben met '9 Ply' een doorbraak in de externe competitie bewerkstelligd (dit jaar spelen ze in de eerste klasse FSB), terwijl het westen des lands met ROM'84 sinds dit jaar een computerteam (1e klasse HSB) kent (en volgend seizoen de SGS?). "Natuurlijk" is het (nog) niet zo dat een team negen (of acht, etc.) menselijke spelers mag opstellen en één (of twee, etc.) computer(s). Niettemin is het gewenst dat het KNSB-bestuur zich ook hierover beeraadt en richtlijnen gaat geven voor "gemengde" teams (variërend van absoluut verbod tot volledige vrijheid in opstelling).

Voortgang zonder einde

Wellicht gaat de bovengenoemde gedachtegang sommigen alweer te ver. Het zij zo. In correspondentiewedstrijden (vraag 16 uit eerder geciteerd artikel) laten spelers hun (een) programma al wel meespelen; zij houden zichzelf dan afzijdig van de door een computer voorgestelde oplossingen van het zetkeuze probleem. Om geen moeilijkheden te krijgen vertellen zij het niet aan de tegenstanders. Anderen spelen correspondentieschaak met behulp van een computer en vertellen dit ook aan hun opponenten.

Hoewel tegenstanders van computerschaak van 'ethisch verval' spreken, brengt dit soort zaken tot nu toe geen oproer teweeg. Dit komt hoofdzakelijk door de speelsterkte van de schaakcomputers. Ofschoon er ratings van om en nabij de 2000 ELO-punten in omloop zijn voor commercieel verkrijgbare apparaten, heeft "de praktijk"

tot nu toe uitgewezen dat dit rijkelijk overdreven is. De sterkste produkten dienen m.i. op 1800 geschat te worden. Maar er komt verbetering, dat is zeker...

Acceptatie op niveau

Het wordt pas "echt interessant" als een programma sterk genoeg speelt om in aanmerking te komen voor een uitnodiging voor de (groot)meestergroep van een invitatietoernooi; of voor deelneming aan een zonetoernooi, etc. Zover zijn ook de mainframe programma's nog niet (Belle, nationaal meester in USA, en Cray Blitz, wereldkampioen, hebben resultaten van iets meer dan 2200 ELO-punten behaald in "menselijke" toernooien). In Amsterdam (7-15 september) zult u tijdens het 5e wereldkampioenschap voor microcomputers stellig een stijging van de speelsterkte zien. Helaas zijn nog geen regels voor deelneming bekend, taferelen als in Glasgow 1984 dienen evenwel vermeden te worden.

In het blad "Computerschaak" een tweemaandelijks uitgave van de CSVN kunt u de prestaties van 9 PLY, ROM'84 en de vorderingen binnen de SGS nalezen. Voorts vervult een gedeelte van het blad een soort consumentengidsrol, waarbij in het februarinummer ook programma's voor Personal Computers besproken worden (heel goed!). Inlichtingen ledenadministratie verkrijgbaar bij Ir. T.F. Sassenus, Acacialaan 24, 6862 XC Oosterbeek (tel.: 085-332175).

Niet alleen in Nederland vinden ontmoetingen tussen computerteams en mensen plaats maar ook in Hongarije o.l.v. László Lindner, die op dit gebied zeer actief is. Op 27 oktober 1984 speelde een computerteam van de Hongaarse Schaakfederatie tegen een (sterk) jeugdteam van Statisztika Petöfi Sc (5-5) en op 12 januari 1985 tegen een jeugdteam van Vizügy Sc (6½-3½ voor het computerteam). Grootmeester Gyula Sax volgde deze wedstrijd met grote interesse. Hieronder volgt de partij aan het 4e bord.

Wit: Zsolt Barna

Zwart: Constellation 3.6

1. e4 e5 2. Pf3 Pf6 3. Pc3 Lb4 4. d3 Pc6 5. Le2 d5 6. exd5 Pxd5 7. Ld2 0-0 8. Pe4 f5 9. Pg3 Lxd2+ 10. Dxd2 Pf4 11. 0-0 Pd4 12. Pxd4 Dxd4 13. c3 Dd5 14. f3 Td8 15. Tfd1 c5 16. b3 Le6 17. Dc2 Kh8 18. Td2 Td7 19. Tad1 Tc8 20. Pf1 Dc6 21. Pe3 Tcd8 22. Lf1 Db6 23. Pc4 Dc7 24. g3 Pg6 25. Lg2 f4 26. g4 Ph4 27. Pb2 Dc6 28. Tf2 Pxd2 29. Kxd2 Lxd4 30. Pc4
30. ..., Lxf3+ 31. Txf3 e4 32. Pe5 exf3+ 33. Kf2 Dh6 34. Pxf3 Dg6 35. Pe5 Dh5 36. Pf3 g5 37. Dc2 Te8 38. Df1 g4 39. Pe1 g3+ 40. Kg2 Te2+ 41. Kg1 Dxd2. Mat.

Schakend Nederland - april 1985
Prof. dr. H.J. van den Herik: Acceptatie computerschaak
(Novag Constellation 3.6 - Zsolt Barna)